

Professional in de spiegel: een reflectieve methode

Achtergrond

Gedragsproblemen zijn het resultaat van interacties tussen de leerling, de thuisomgeving en de klas- en schoolomgeving. De persoon van de leraar speelt hierbij een cruciale rol. Het gedrag van een leerling heeft invloed op de leraar, maar ook de leraar beïnvloedt de leerling-leraar-interactie. Problemen, hoe ernstig ze ook zijn, zijn relatief. De ene leraar ziet en ervaart meer of andere problemen dan de ander en dit heeft invloed op zijn denken en handelen.

Positieve relaties met leerlingen en helemaal met leerlingen die we als gedragsmoeilijk ervaren vinden we belangrijk. Een essentiële voorwaarde is dat we ons zelf goed kennen. Om het zelfinzicht te vergroten is 'Professional in de spiegel' ontwikkeld¹. Deze reflectieve werkwijze biedt onderwijsprofessionals een kader dat hen stimuleert na te denken over hun eigen aandeel in relaties met leerlingen, collega's en ouders. Hierbij is speciale aandacht voor de persoonlijke onderwijsvisie van de onderwijsprofessional ten aanzien van leerlingen met moeilijk gedrag. De werkwijze richt zich op het tastbaar maken van persoonlijke opvattingen en overtuigingen, de zogenoemde constructen. 'Professional in de spiegel' wordt in lerarenopleidingen en in diverse schooltypen toegepast.

Wat kan de methode u bieden?

- U wordt zich (meer) bewust van uw persoonlijke opvattingen en ideeën over (gedragsmoeilijke) leerlingen, uw constructen.
- U wordt gestimuleerd uw interacties met uw leerlingen te observeren, te analyseren en te denken over uw eigen rol in interacties.
- U wordt gestimuleerd te experimenteren met ander gedrag.
- U denkt na over oorzaken van eventuele moeizame communicatie met leerlingen, ouders, collega's en externe partners.
- U wordt gestimuleerd tot het ontwikkelen en beantwoorden van eigen leervragen. Die kunt u verbinden met uw eigen professionalisering.

¹ De werkwijze is mede ontwikkeld en beproefd door collega's van proefscholen, collega's en studenten van Instituut Theo Thijssen en het Seminarium voor Orthopedagogiek van de Faculteit Educatie, Hogeschool Utrecht.

Enige reacties van deelnemers

'Het was een avontuur om mijn eigen constructen en die van mijn collega te verzamelen, terwijl we aan dezelfde leerlingen dachten. Onze constructen waren duidelijk verschillend. Het heeft mij geholpen bij het leren kennen van de bril waardoor ik kijk, op z'n minst de kleur van de glazen'.

'Deze zelfevaluatie veroorzaakte een ommezwaai in mijn denkproces. Ik weet nu veel meer over mijzelf, mijn sterke en zwakke punten'.

'Op voorhand had ik altijd vrij duidelijke ideeën over zorgleerlingen en hun ouders. Ik ben nog altijd wat kritisch, maar ik zal niet meer zo snel met een vinger naar iemand wijzen. Ik ben een helicopterview aan het ontwikkelen'.

'Mijn reflectieproces heeft zich verdiept door het leren over mijn constructen. Deze werkwijze heeft bijgedragen aan een meer onderzoekende houding van mijn eigen praktijk'.

Informatie

Voor informatie over de achtergronden van de werkwijze, workshops en trainingen kunt u zich wenden tot:

drs. H. van de Kant, Hogeschool Utrecht, Seminarium voor Orthopedagogiek
T: 0614302940 | E: hans.vandeKant@hu.nl

drs. T. van Beukering, Van der Wolf & Van Beukering, onderwijsadviseurs
T: 06-10478528 | E: tanja.vanbeukering@planet.nl

Achtergrondliteratuur

1. Baars, A. (2009). De leraar in de spiegel in de praktijk van een school. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek*, 48 (11), 472-475.
2. Beukering, T. van & Touw, H. (2005). Persoonlijke constructen van leraren over gedragsmoeilijke leerlingen: via reflectie naar zelfinzicht en professioneel handelen. In H. Jansen (red.), *Levend leren. Ontwikkeling, onderzoek en ondersteuning binnen het pedagogisch werkveld* (pp. 143-157). Utrecht: Agiel.
3. Duynstee, A. & Touw, H. (2008). Leraar in de spiegel. Herken je aandeel in relaties. *De wereld van het jonge kind*, 36, 4-7.

4. Touw, H. & Beukering, T. van (2009). Professional in de spiegel: achtergronden. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek*, 48 (11), 453-460.

5. Touw, H. & Beukering, T. van (2009). Professional in de spiegel: werkwijze. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek*, 48 (11), 461-467.

6. Wolf, K. van der & Beukering, T. van (2009). *Gedragsproblemen in scholen. Het denken en handelen van leraren. Intuïtie, theorie en reflectie*. Leuven: Acco.

De artikelen 1, 4 en 5 zijn te downloaden via

http://www.agiel.nl/oscommerce/catalog/product_info.php?products_id=90&osCsid=5fde6b11c783355f65061c9d9c906c01